

Itäisen ja eteläisen Suomen yhteistyöalueen
vesihuoltostrategia 2050

Pohjois-Karjalan vesihuollon kehittämisen toimenpidesuunnitelma

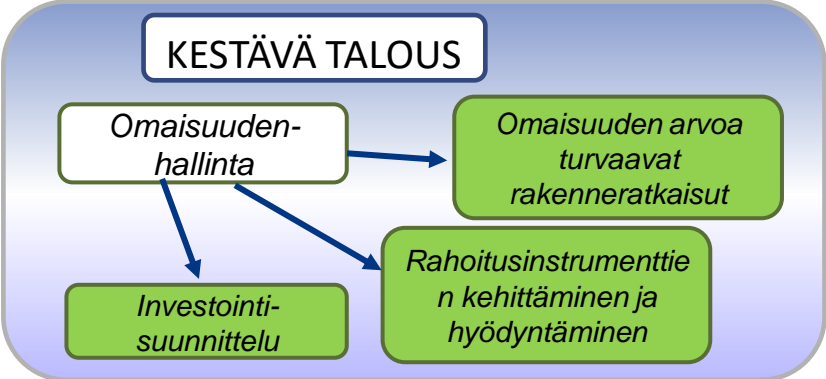
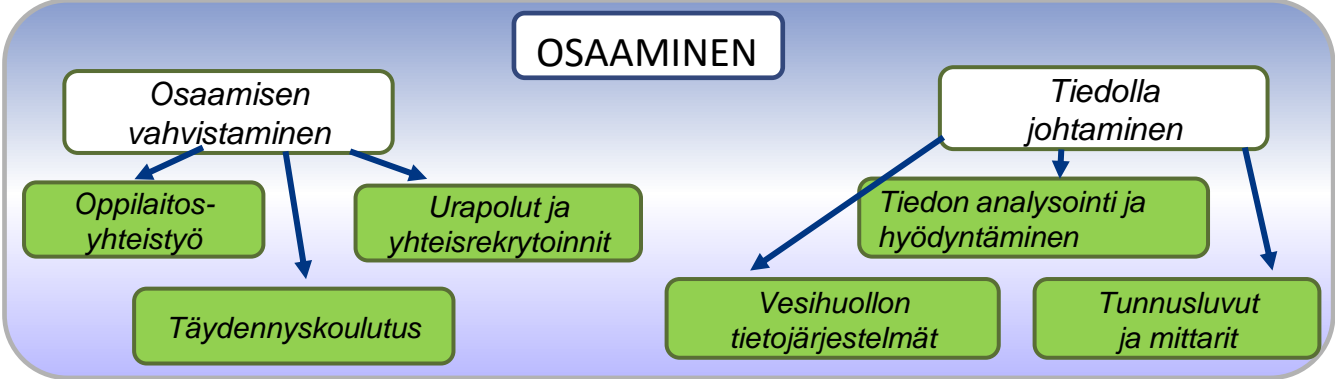
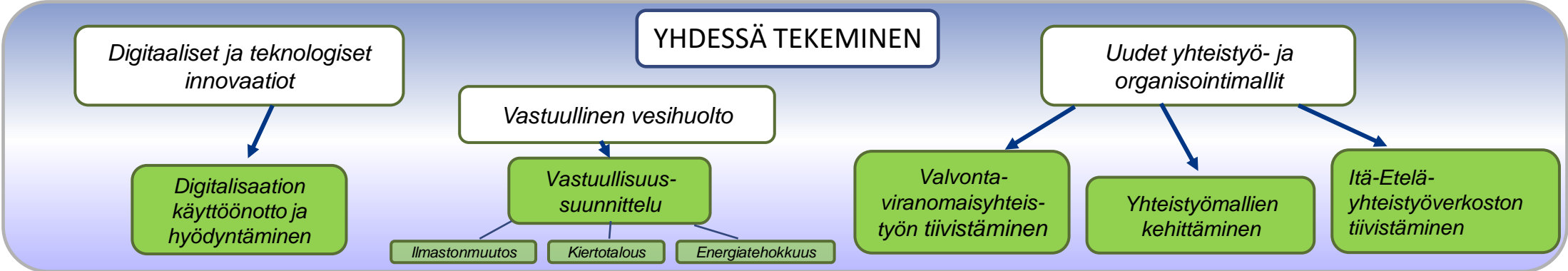
VESIHUOLTO

*** 2 0 5 0 ***

Visio 2050 - Yhdessä tekemällä vastuullista vesihuoltoa

Strategiset
tavoitteet

Toimenpiteet

Pohjois-Karjalan vesihuollon kehittämisen toimenpidesuunnitelma

TOIMIVAT VESIHUOLTOPALVELUT ASIAKKAILLE

VESIHUOLTO

*** 2 0 5 0 ***

Tavoite: Toimintavarmuus

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu/ osallistujat	Aikataulu
Varautuminen ja ennakointi	<p>1. Varautumisharjoittelua ja häiriötilannesuunnittelua tehdään yli kunta- ja maakuntarajojen tarkoituksenmukaisilla kokoonpanoilla. Mukana eri kokoisia vesiosuuskuntia. Järjestetään vuosittain harjoittelua eri paikoissa. Mukaan myös desinfiointiharjoittelua. Kokemusten vaihto myös muiden kuntien ja alueiden kanssa (esim. Juva ja Siilinjärvi).</p> <p>Ympäristöterveysvalvojen ja ELYn kanssa tehdään yhteistyötä ja pidetään yhteisiä tapaamisia. Suunnitelmia koulutustilaisuuksien järjestämisestä vesilaitoksille. Kohderyhmänä kunnat ja vesilaitokset. Järjestetään varautumisharjoituksia.</p>	Vesilaitokset, vesiosuuskunnat, ELY, ympäristöterveysvalvojat	2022
	<p>2. Maakunnan varautumisryhmä Lähtökohtana selvittää, miten varautuminen organisoitunut ja missä on haasteet varautumisessa eri alueilla.</p> <p>3. Osallistutaan itä-etelä yhteistyöalueen ennakointityöryhmän toimintaan (teemaryhmä), jossa yhdistetään keskeinen ennakointitieto ja joka jakaa sekä jalkauttaa ennakointi- ja varautumistyötä.</p>	Vesilaitokset, vesiosuuskunnat, ELY, ympäristöterveysvalvojat, PELA IE-alueen toimijat	2022
Vesihuolto- palveluiden turvaaminen	<p>1. Yhteistyön jatkaminen maakunnan alueella (esim. Joensuu, Kontiolahti, Liperi jne.) Teemoina varautuminen, asiakastietojärjestelmät.</p> <p>2. Vesilaitosten organisoituminen, varsinkin pienet vesiosuuskunnat Vesihuoltopalveluiden laadukkuus ja toiminnan jatkuvuus taataan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävän laitokseen ja organisoitumisen kautta. Rakennemuutosta edistetään alueella tehtävän yhteistyön ja uusien toimintamallien muodossa esim. kouluttamalla ja jakamalla hyviä käytänteitä, vaikuttamalla lainsäädäntöön sekä valvonnalla.</p>	Vesilaitokset, vesiosuuskunnat	Jatkuva

Tavoite: Yhteiskunnallinen arvostus

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Asiakas- ja vaikuttajaviestintä	<p>1. Ollaan mukana valtakunnallisissa tapahtumissa</p> <p>2. Alue viestittää yhdessä ja itsenäisesti vesihuollon merkityksestä yhdyskunnan elintärkeänä toimintona ja välttämättömyyspalvelun saatavuuden varmistamisesta. Viestintää toteutetaan suunnitellusti, laaja-alaisesti ja ymmärrettävästi eri kohderyhmille. Viestinnässä korostuu käytännönläheisyys ja jokapäiväinen arkielämä. Positiivista viestintää.</p> <p>3. Viestinnän kehittäminen yhdessä, sovitaan viestintäkanavat. Laaditaan vuosittain yhteinen alueellinen viestintäsuunnitelma ja yhteiset menettelyt (aikataulut, teemat ja roolitukset). Hyödynnetään vesi.fi-sivustoa. Joensuun Vesi kutsuu palaverin.</p> <p>4. Laaditaan toimijakohtaiset viestintäsuunnitelmat (aikataulut, teemat, roolitukset)</p>	<p>Alueen kunnat, maakuntaliitot, vesihuoltolaitokset ja valvontaviranomaiset sekä palveluntarjoajat ja edunvalvojat</p> <p>Joensuun Vesi, vesihuoltolaitokset ja vesiosuuskunnat, ELY, valvontaviranomaiset</p>	<i>Jatkuva</i>

Pohjois-Karjalan vesihuollon kehittämisen toimenpidesuunnitelma

YHDESSÄ TEKEMINEN

VESIHUOLTO

*** 2 0 5 0 ***

Tavoite: Digitaaliset ja teknologiset innovaatiot

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
<i>Digitalisaation käyttöönotto ja hyödyntäminen</i>	<p>1. Hankinnoissa pyritään suosimaan samoja järjestelmiä Edistetään mm. asiakastietojärjestelmien ja etäluennan sekä verkkotietojärjestelmien yhteishankintoja. Tämän teeman ympärille alueellinen yhteistyöryhmä.</p> <p>2. Osallistutaan itä-etelä-alueen digi-ryhmään Digitalisaation mahdollisuuksia itä-etelä alueen laitoksille avataan verkostotapaamisissa. Käynnistetään yhteistyössä digipilotteja laitosten, klusterien ja yritysten kesken pilottien toteuttamiseksi.</p>	Päävastuu laitoksilla (kunnilla), lisäksi mukana ELYt	

Tavoite: Vastuullinen vesihuolto

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Vastuullisuussuunnittelu / Kestävä kehitys	Itä Etelä-yhteistyön alueen toimijat toteuttavat vastuullisuus-teeman mukaisesti yhteistyöprojekteja sekä organisoivat yhteisiä vesihuoltoseminaareja, joissa käsitellään eri ratkaisuja vastuullisuuden toteuttamisesta. Teemoina mm. bio- ja kiertotalous, lainsäädännön noudattaminen, terveys- ja ympäristöarvot, energiatehokkuus. (Tähän liittyy myös taloudellinen tehokkuus ja taloudellinen kestävyys.)	Itä Etelä-yhteistyö- alueen toimijat	
	Kuntien ja kaupunkien vesihuollossa laaditaan osana toiminnan kehittämistä vastuullisuusohjelma, joka perustuu YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Valittavat vastuullisuutta vahvistavat teemat voivat olla mm. bio- ja kiertotalous, lainsäädännön noudattaminen, terveys- ja ympäristöarvot, energiatehokkuus sekä talous. Kunnat toimivat vastuullisesti ja turvaavat taloudelliset resurssit vesihuoltolaitoksilleen. Kuntapäättäjien ja vesihuoltolaitosten yhteistyön tiivistäminen.	Kuntien ja kaupunkien vesihuoltolaitokset, v esiosuuskunnat ml. Terveys, kuntapäättäjien tukeminen, ELY- keskukset	
	ELY-keskuksia on ohjeistettu tunnistamaan 3–5 YK:n kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDGs), joiden saavuttamista virastot ja laitokset voivat omalla toiminnallaan edistää. Valittujen tavoitteiden eteen tehtävästä työstä kertominen tulee olemaan valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin keskiössä. ELYjen vesihuollon vastuuhenkilöt konkretisoivat valittujen tavoitteiden mukaisesti toimenpiteitä, jotka edistävät vastuullisuuden toteutumista vesihuollossa. Valmistelutyön tueksi tehdään yhtenäinen vastuullisuusohjelma mallipohja ja suunnittelutyökaluja, joita voidaan hyödyntää työskentelyllä.	ELY-keskukset	
Vesihuollon kehittämisshanke	Koulutusta organisoidaan kolmen maakunnan alueella. Koulutus sisältää yhtenä teemana vastuullisuuden, sis. lainsäädäntö, resurssien käyttö, organisointivaihtoehdot jne. Hankerahoitusta haetaan MMM:ltä syksyllä 2021. Tavoitteena on organisoida 3-5 koulutuspakettia maakunnittain. Lisäksi koulutustarjonta sisältää laitospohjaista konsultointitukea ko. laitoksen vesihuollon kehittämissuunnitelman tekemisestä. Vastuullisuusohjelman laadinnan tueksi tarjotaan vastuullisuusohjelman mallipohja ja suunnittelutyökaluja, joita voidaan hyödyntää työskentelyssä. Koulutus toimii pilottina, josta saatuja kokemuksia voidaan hyödyntää muilla alueilla.	Etelä-Savon, Pohjois- Savon ja Pohjois- Karjalan ELYt	2023-2024

Tavoite: Yhteistyö- ja organisointimallit

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Yhteistyömallien kehittäminen	<p>Pohjois-Karjalan alueen vesihuollon yhteistyöryhmä (eri toimijoita vesilaitoksista, ELY, maakuntaliitto, valvonta, ympäristöterveys jne.). Kokoontumisia vuoden aikana eri teemoista. ELY kutsuu verkoston koolle. Teemana mm. varautuminen.</p> <p>Edistetään selvityksen perusteella yhteistyömallien käyttöönottoa mm. käynnistämällä alueellisia yhteistyöryhmiä.</p>	Kunnat, vesihuoltolaitokset, muut viranomaiset ja vesihuoltotoimijat.	<p>Selvitys 2022</p> <p>Edistetään yhteistyömallien käyttöönottoa 2023</p> <p>Jatkuva</p>
Valvontaviranomais-yhteistyön tiivistäminen	<p>ELY ja ympäristöterveyden asiantuntijat tapaavat säännöllisesti. Tehdään kyselyjä eri tarpeista.</p> <p>Luodaan maakunnallisesti muokattavissa oleva yhteistyömalli hyödyntäen jo käytössä olevia malleja ja otetaan malli laajasti käyttöön. Kehitetään mallia tarvittaessa kokemusten pohjalta.</p> <p>Tavoitteena tiedonvaihto hyvistä käytännöistä, roolien selkeyttäminen sekä uusien yhteisten toimintatapojen (kuten yhteiset valvontakäynnit) avulla tehostaa valvontaa ja lopulta tarjoa parempaa palvelua asiakkaille.</p>	ELY ja ympäristöterveys	Jatkuva
Itä-Etelä-yhteistyöverkoston tiivistäminen	<p>Osallistutaan Itä-Etelä-yhteistyöalueen yhteistyöverkoston tapaamisiin. (teemaryhmät, IE-alueen foorumeita, koulutustilaisuudet). Järjestetään säännöllisesti (1-2 krt/v) tapaamisia, joihin kutsutaan tarvittaessa sidosryhmien edustajia.</p> <p>Laaditaan strategian toteutumisen seuranta ja päivitys näihin liittyvät mittarit.</p>	Kiertävä vastuu, aloittaja KESELY.	<p>Tapaamisjärjestelyistä sopiminen 2022</p> <p>Jatkuva</p>

Pohjois-Karjalan vesihuollon kehittämisen toimenpidesuunnitelma

OSAAMINEN

VESIHUOLTO

* 2 0 5 0 *

Tavoite: Osaamisen vahvistaminen

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
<i>Oppilaitosyhteistyö</i>	Tarjotaan opiskelijoille (insinöörit, asentajat, sähköautomaatio jne.) vesilaitoksilta opinnäytetöitä, harjoittelupaikkoja jne. TET-viikkojen hyödyntäminen. Vierailukäynnit oppilaitoksilta.	Vesihuoltotoimijat, oppilaitokset	Jatkuva
<i>Täydennyskoulutus</i>	<p>Vesilaitosten työntekijöille tarjottava koulutusta eri tehtävistä, esim. varautuminen, laitoksen ylläpito jne. Olisiko Riveria koulutuksen tarjoajana? Hyödynnetään ”mestari-kisälli”- mallia perehdyttämisessä ja kouluttautumisessa.</p> <p>Tampereen yliopiston täydennyskoulutuksen ”Veto”-koulutus eli vesihuollon johtamisen koulutusta.</p> <p>Riveria ostaa Savonialta koulutukset, joita tarjotaan vesilaitoksille.</p> <p>VVY:n koulutustarjonnan hyödyntäminen.</p> <p>Suomen ympäristöopiston koulutustarjonnan hyödyntäminen Kts. https://sykli.fi/koulutusalat/vesihuolto/</p> <p>Taitotalo tarjoaa täsmäkoulutusta vesilaitoksen ja puhdistamon hoitajille.</p>	<p>Vesilaitokset, vesiosuuskunnat, kunnat, ELY jne.</p> <p>Eri oppilaitokset</p>	Jatkuva

Tavoite: Tiedolla johtaminen

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Tiedon analysointi ja hyödyntäminen	<p>Ajantasainen ja luotettava tieto sekä tiedolla johtaminen tukevat vesihuollon strategista päätöksentekoa ja tulevaisuuteen varautumista. Tieto tukee myös aluekehittämistä ja elinkeinon lisäämistä sekä maankäytön ja vesihuollon suunnittelun yhteensovittamista. Tiedolla vastataan myös kuntalaisten ja laitosten asiakkaiden tarpeisiin, kysymyksiin ja investointeihin ryhtymistä.</p> <p>Joensuun Vedelle tulossa tilannekuvajärjestelmä. Reaaliaikainen tieto. Käsämän osalta tarve myös yhteistyölle. Talous- ja tunnuslukujen laskeminen ja analysointi.</p>	<p>Päävastuu: Kunnan tekninen toimi, vesihuoltolaitokset, kuntien luottamushenkilöt</p> <p>Muu vastuu: ELY, maakuntaliitot, valvontaviranomaiset, SYKE</p>	Jatkuva
Tunnusluvut ja mittarit	<p>Tiedolla johtamisen tukena on käytössä yhteiset ja selkeät tunnusluvut ja mittarit vesihuollon kehityksen seurantaan sekä toimenpiteiden vaikutusten ja alueellisen strategian toteutumisen seurantaan. Tunnusluvut ja mittarit ovat sekä toimijakohtaisia että yhteisiä.</p> <p>Hyödynnetään aktiivisesti tunnuslukuja ja mittareita. Varmistetaan suureiden kokoaminen yhteiselle tietopalustalle (vesi.fi). Ylläpidetään suureiden avulla maakunnallisia ja suuraluekohtaisia tilastoja strategian toteutumisen seurannassa ja vesihuollon kehittämisessä. Tunnuslukuina ja mittareina voivat tulla kysymykseen mm. lainsäädännöstä tulevat (mm ylityt arvot) ja operatiiviset tunnusluvut.</p>	<p>Kunnan tekninen toimi, vesihuoltolaitokset, maakuntaliitot, Valvontaviranomaiset</p> <p>Yhteisten mittareiden kehittäminen: MMM, YM, STM</p>	Jatkuva
Vesihuollon tietojärjestelmät	<p>Toteutetaan vesihuollon tietojärjestelmäselvitys tunnistamaan järjestelmät ja niissä kerättävä tieto. Selvitys tukee yhteisten tunnuslukujen ja mittareiden muodostamista ja viime kädessä tiedolla johtamista sekä ”yhden luukun periaatteen” toteutumista.</p> <p>Hyödynnetään täysimittaisesti tietojärjestelmiä tiedon keräämisessä, hallinnassa ja jakamisessa, sekä tunnuslukujen laskennassa.</p> <p>Valtion tietojärjestelmien VEETI, YLVA, VATI, POVET (VHL, YSL, VL ja TSL mukainen valvonta) kehittäminen, käyttö ja täysimittainen hyödyntäminen. Operatiiviset tietojärjestelmät ja niiden rajapinnat, kehittäminen, käyttö ja täysimittainen hyödyntäminen</p>	<p>Selvitys: SYKE/MMM?</p> <p>Kehittäminen: Ohjaavat tahot, SYKE, KEHA, VVY, SVOSK, Ruokavirasto, ELYt, Tietojärjestelmätoimittajat</p> <p>Käyttö: vesihuoltolaitokset, valvontaviranomaiset tutkimus</p>	Jatkuva

Pohjois-Karjalan vesihuollon kehittämisen toimenpidesuunnitelma

KESTÄVÄ TALOUS

VESIHUOLTO

* 2 0 5 0 *

Tavoite: Omaisuudenhallinta

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Investointisuunnittelu	Huolehdittava pitkäjänteisestä ja ennakoivasta verkoston investointisuunnittelusta. Samoin tässä yhteydessä otettava huomioon henkilöstösuunnittelu ja riittävä osaaminen. Huomioidaan myös ostopalvelut. Miten hallitaan omaisuutta alueilla, joissa verkoston käyttäjät uhkaavasti vähenevät? Järjestetään pienemmille vesiosuuskunnille neuvontaa taloussuunnittelussa.	Vesihuoltolaitokset ja kunnat	
Rahoitusinstrumenttien kehittäminen ja hyödyntäminen	Vaikutetaan eri kanavien kautta rahoitusohjelmiin (esim. EAKR). Etsitään ja kootaan tietoa erilaisista hankerahoituksista ja viestitään tiedosta aktiivisesti alueella. Edistetään erityisesti vesihuoltolaitosten yhteishankkeita erilaisissa hankehauissa.	ELY-keskukset, maakuntaliitot (viestintä ja edistäminen), Vesihuoltolaitokset, kunnat (yhteishankkeet)	Jatkuva
Omaisuuden arvoa turvaavat rakenneratkaisut	Kartoitetaan ja arvioidaan investointisuunnitelmia tehtäessä aina mahdollisuudet samassa yhteydessä hyödyntää (lähialueella olevien) vesihuoltolaitosten synergioita, yhdistymisiä ja uudelleen organisoitumisia paremman hyötysuhteen saamiseksi investoinnista.	Vesihuoltolaitokset ja kunnat	Jatkuva